ଭୁବନେଶ୍ୱର ବିକାଶ ପ୍ରାଧିକରଣ

ବନାମ

ମଧୁମିତା ଦାସ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ

(ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା ୩୩୨୦ / ୨୦୨୩)

ମେ ୦୨, ୨୦୨୩

[ଡକ୍ଟର ଧନଞ୍ଜୟ ୱାଇ ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼, ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଏବଂ ଜେ. ବି. ପାରଦିୱାଲା, ନ୍ୟାୟାଧୀଶ]

ନିଯୁକ୍ତି ଆଇନ - ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ - ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବାତିଲ - ପ୍ରତିବାଦୀ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ଥିବା ଏକ ପଦବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ - ତାଙ୍କ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଏହି ଆଧାରରେ ଅବୈଧ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ସେ ଜନ୍ମରୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କ ବିବାହ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନସାଥୀଙ୍କ ଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷଣର ଲାଭ ପାଇବାକୁ ହକଦାର କରିବ ନାହିଁ - ଆବେଦନକାରୀ ଚାକିରିରୁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ବରଖାସ୍ତ କରି ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ - ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ, ପୁନର୍ବାର ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଦାବି କରିବା ଉପରେ ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ – ଦୁଇଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ପାଞ୍ଚ ଶହ ଚୌଷଠି ଦିନର ବିଳମ୍ବ ଆଧାରରେ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ – ଆବେଦନ ଉପରେ ନିର୍ଣ୍ଣୟ କରାଗଲା: ତତ୍କାଳ ମାମଲାରେ ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବାକୁ ମନା କରିବା ଦ୍ୱାରା ଜଣେ ଠକକୁ ସଂରକ୍ଷିତ ଆସନର ଲାଭ ଜାରି ରଖିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବାର ପରିଣାମ ଗୁରୁତର ହେବ - ଏହା କେବଳ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ ବିଷୟ ନୁହେଁ, ବରଂ ସଂରକ୍ଷିତ ଆସନ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତ ଆଶାୟୀ ବହିଷ୍କାର ହେବେ - ଦୁଇଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବା ଉଚିତ - ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ତଦନ୍ତ ଡାକିବା ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆଚରଣରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ମିଳିପାରିବ ନାହିଁ - ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳାଫଳ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ ଥିଲା - ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିବା ଦଣ୍ଡକୁ ଅସମାନୁପାତି ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ ।

ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ନିଗମର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ ବନାମ ଜଗଦୀଶ ବଳରାମ ବହିରା **(୨୦୧୭) ୮ ଏସ ସି ସି ୬୭୦: [୨୦୧୭]୧୧ ଏସ ସି ଆର ୨୭୧;** *ଭାଲସାମ୍ମା ପଲ୍ ବନାମ କୋଚିନ୍ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ* **(୧୯୯୬) ୩ ଏସ ସି ସି ୫୪୫: [୧୯୯୬] ୧ ଏସ ସି ଆର ୧୨୮- ଉପରେ ନିର୍ଭର କରାଯାଇଥିଲା ।**

ଅଞ୍ଜନ କୁମାର ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ **(୨୦୦୬) ୩ ଏସ ସି ସି ୨୫୭ : [୨୦୦୬] ୨ ଏସ ସି ଆର ୨୦୮ ;** *ସଲୁଙ୍କେ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ* **(୨୦୧୨) ୮ ଏସ ସି ସି ୪୩୦: [୨୦୧୨] ୭ ଏସ ସି ଆର ୨୫୧;** *ଶାଳିନୀ ବନାମ ନୂତନ ଇଂରାଜୀ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସଂଘ* **(୨୦୧୩) ୧୬ ଏସ ସି ସି ୫୨୬: [୨୦୧୩] ୧୨ ଏସ ସି ଆର ୮୦୭- ଉଲ୍ଲେଖିତ କରାଯାଇଛି ।**

ନିର୍ଣ୍ଣୟ ଆଇନ ସନ୍ଦର୍ଭ

[୧୯୯୬] ୧ ଏସ ସି ଆର ୧୨୮	**ନିର୍ଭର କରାଯାଇଛି**	**ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୬**

[୨୦୦୬] ୨	ଏସ ସି ଆର ୨୦୮	ଉଲ୍ଲେଖିତ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୬
[୨୦୧୨] ୭	ଏସ ସି ଆର ୨୫୧	ଉଲ୍ଲେଖିତ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୧୧
[୨୦୧୩] ୧୨	ଏସ ସି ଆର ୮୦୭	ଉଲ୍ଲେଖିତ କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୧୧
[୨୦୧୭] ୧୧	ଏସ ସି ଆର ୨୭୧	ନିର୍ଭର କରାଯାଇଛି	ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୧୯

ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ଅଧିକାରିତା: ଦେୱାନୀ ଆବେଦନ ସଂଖ୍ୟା ୩୩୨୦/୨୦୨୩ ।

ଆଇ ଏ ସଂଖ୍ୟା ୬୨୫/୨୦୧୯ରେ କଟକସ୍ଥିତ ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ତା ୩୦.୧୦.୨୦୧୯ ରିଖର ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶରୁ ।

ଅଶୋକ ପାଣିଗ୍ରାହୀ, ନବାବ ସିଂହ, ସୁଶ୍ରୀ ଗୀତାଞ୍ଜଳି ଦାସ କ୍ରିଷ୍ଣନ, ଆବେଦନକାରୀମାନଙ୍କ ପକ୍ଷର ଅଧିବକ୍ତାଗଣ ।

ଅନିମେଶ କୁମାର, ନୀରଜ ଶେଖର, ନିଶାନ୍ତ କୁମାର, ସୁଶ୍ରୀ ଅପରାଜିତା, ଉତ୍ତରଦାତାମାନଙ୍କ ପକ୍ଷର ଅଧିବକ୍ତାଗଣ ।

ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିମ୍ନଲିଖିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା:

ରାୟ

ଡକ୍ଟର ଧନଞ୍ଜୟ ୱାଇ ଚନ୍ଦ୍ରଚୂଡ଼, ପ୍ରଧାନ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ

୧. ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

୨. ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକ ଦୁଇଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ୩୦ ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୯ ତାରିଖର ଏକ ରାୟରୁ ଏହି ଆବେଦନଟି ଉତ୍ପନ୍ନ ।

୩. ୧୭ ଅକ୍ଟୋବର ୧୯୯୮ ରେ, ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ପଦବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ କନିଷ୍ଠ ସହାୟକ ଭାବରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସେବାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ବୋଲି ତାଙ୍କ ଆବେଦନକୁ ସମର୍ଥନ କରି, ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏକ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯାହା ଭୁବନେଶ୍ୱରର ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ୫ ଜାନୁୟାରୀ ୧୯୯୬ ରେ ବିବିଧ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା ୭ /୧୯୯୬ ରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା, ଯେଉଁଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି, "ଦେୱାର" ର ଥିଲେ ।

୪. ୨ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଉପ-ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା (ଚତୁର୍ଥ ଉତ୍ତରଦାତା) ଙ୍କୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଏବଂ ଦ୍ୱାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ପରୀକ୍ଷାରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀର ଅସ୍ଥାୟୀ ମାର୍କସିଟ୍ ଆଧାରରେ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ସତ୍ୟତା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରନ୍ତୁ ଯାହା ପ୍ରକାଶ କଲା ଯେ ସେ ଜଣେ

ବ୍ରାହ୍ମଣ ଥିଲେ । ୩ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରେ, ଉପ-ଜିଲ୍ଲାପାଳ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ସତ୍ୟତା ଯାଞ୍ଚ କରିବାକୁ ଏକ ତଦନ୍ତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ ।

୫. ୫ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରେ, ତହସିଲଦାର (ଦ୍ୱିତୀୟ ଉତ୍ତରଦାତା) ରାଜସ୍ୱ ବିବିଧ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା ୪୭/ ୨୦୧୧ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବା ପରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାକୁ ଏକ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିଥିଲେ । ତା ୧୬ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରିଖର ତାଙ୍କ ପ୍ରତିକ୍ରିୟାରେ, ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ କହିଛନ୍ତି ଯେ ସେ ଏକ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପରିବାରରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ । ତେବେ, ସେ ୨୧ ଜୁଲାଇ ୧୯୯୩ ରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ବିବାହ ପରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ମାନ୍ୟତା ହାସଲ କରିଥିବାର ଦାବି କରିଥିଲେ ।

୬. ୧୬ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରେ ତହସିଲଦାର ଓଡ଼ିଶା ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର (ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ପାଇଁ) ନିୟମାବଳୀ, ୧୯୮୦ ର ନିୟମ ୮ (୨) ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀର ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ । **ଭାଲସାମ୍ମା ପଲ୍** ବନାମ **କୋଚିନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ**[1] **ଏବଂ ଅଞ୍ଜନ କୁମାର** ବନାମ **ଭାରତ ସଂଘ**[2] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଭରସା ରଖି, ତହସିଲଦାର ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ନିବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ଯେ ବିବାହର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ସେ ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ସଦସ୍ୟା ହୋଇଥିଲେ । ତହସିଲଦାର ତା ୨ ମେ ୧୯୭୫ ରେ କେନ୍ଦ୍ର ଗୃହ ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ଯେଉଁଥିରେ କୁହାଯାଇଥିଲା ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଜନ୍ମରୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି କିମ୍ବା ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ନୁହଁନ୍ତି ସେ ସଂରକ୍ଷିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବେ ନାହିଁ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ତହସିଲଦାର ଉଲ୍ଲେଖ କରିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କର ସ୍ୱାମୀ "କୈବର୍ତ୍ତ" ଜାତିର ଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ତାଙ୍କୁ "ଦେୱାର" ଜାତିର ବୋଲି ଦର୍ଶାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ତହସିଲଦାର ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲେ ଯେ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ ସମୟରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଙ୍କୁ ବିଭ୍ରାନ୍ତ କରିଥିଲେ ।

୭. ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ହେବା ପରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମ, ୧୯୬୨ ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗର ସ୍ମାରକ ପତ୍ର ଜାରି କରି ୨୬ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ବିରୋଧରେ ହୋଇଥିବା ଅଭିଯୋଗର ତଦନ୍ତ ପାଇଁ ଜଣେ ତଦନ୍ତ ଅଧିକାରୀ ନିଯୁକ୍ତ ହୋଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ତଦନ୍ତରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

୮. ୧୩ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୧୨ ରେ, ଅନୁସନ୍ଧାନ ଅଧିକାରୀ ବିବରଣ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯାହାର ଏକ ନକଲ ଅନୁସନ୍ଧାନର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ତାଙ୍କର ନିବେଦନପତ୍ର ଦାଖଲର ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରି ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ

---

[1] (୧୯୯୬) ୩ ଏସ ସି ସି ୫୪୫

[2] (୨୦୦୬) ୩ ଏସ ସି ସି ୨୫୭

ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହାପରେ, ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳାଫଳ ଉପରେ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦରମା ଆଦାୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

୯. ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଖୋର୍ଦ୍ଧାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ, ତାଙ୍କର ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ କରିବା ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ । ୨୩ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୧୨ ରେ ଏକ ଆଦେଶ ଦ୍ୱାରା, ଜିଲ୍ଲାପାଳ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଆବେଦନକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ଏବଂ ତାଙ୍କ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ରଦ୍ଦ କରି ୧୬ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରେ ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ ।

୧୦. ୧୩ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୧୨ ରେ, ଆବେଦନକାରୀ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରି ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ । ଆବେଦନକାରୀ ମଧ୍ୟ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଦ୍ୱାରା ସେବାକାଳରେ ତାଙ୍କ ଦରମା ଏବଂ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଅନୁଲାଭ ପାଇଁ ପ୍ରାପ୍ତ ସମସ୍ତ ଟଙ୍କା ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୨୨୬ ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ତାଙ୍କ ବରଖାସ୍ତକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ ।

୧୧. ଜଣେ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ୨୫ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୧୮ ରେ ଏକ ରାୟ ଦ୍ୱାରା, ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦକୁ କାଏମ ରଖିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ବିଷୟ ଛଡା, **କବିତା ସଲୁଙ୍କେ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ସରକାର**[3] ଏବଂ **ଶାଲିନୀ ବନାମ ନୂତନ ଇଂରାଜୀ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସଂଘ**[4] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି, ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏହି ପଦବୀରେ ତାଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ଜାରିକୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ କହିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଜାଲିଆତି କରି ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ହାସଲ କରିନଥିଲେ । ତେଣୁ, ଏହି ପଦବୀ ଖାଲି ପଡୁଥିବା ପରିସ୍ଥିତିରେ ଏହି ପଦବୀରେ ତାଙ୍କ କାର୍ଯ୍ୟକାଳ ଜାରି ରଖିବା ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ଯଦି ଏହି ପଦବୀ ଖାଲି ନଥାଏ, ତେବେ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ଏକ ସମାନ୍ତର ପଦବୀରେ ତୁରନ୍ତ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ତେବେ, ଏକକ ନ୍ୟାୟମୂର୍ତ୍ତି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଯଦି ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ, ତେବେ ସେ ଭବିଷ୍ୟତରେ କୌଣସି ପଦୋନ୍ନତି ଏବଂ ଲାଭ ପାଇଁ ବଞ୍ଚିତ ହେବେ ।

୧୨. ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପାଞ୍ଚ ଶହ ଚୌଷଠି ଦିନ ବିଳମ୍ବରେ ଏକ ରିଟ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଦୁଇଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ବିଶିଷ୍ଟ ଖଣ୍ଡପୀଠ ୩୦ ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୯ ରେ ଏହାର ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲେ । ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା

[3] (୨୦୧୨) ୮ ଏସ ସି ସି ୪୩୦

[4] (୨୦୧୩) ୧୬ ଏସ ସି ସି ୫୨୬

ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିବା ବିଳମ୍ବ କାରଣ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାରଣ ନୁହେଁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ ରିଟ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରାଯାଇ ଥିଲା ।

୧୩. ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏକ ପାଲଟା-ସତ୍ୟପାଠ ଦାଖଲ କରିଛନ୍ତି ଯେଉଁଥିରେ ଦର୍ଶାଯାଇଛି ଯେ ଆବେଦନକାରୀ ପାଞ୍ଚ ଶହ ଚଉଷଠି ଦିନର ଅତ୍ୟଧିକ ବିଳମ୍ବ ପାଇଁ ଯଥେଷ୍ଟ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବାରେ ବିଫଳ ହୋଇଥିଲେ । ଅଧିକନ୍ତୁ, ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ ଯେ ୨୦୧୮ ଜାନୁୟାରୀ ୨୫ ତାରିଖର ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଆଦେଶରେ ହସ୍ତକ୍ଷେପ କରାଯିବା ଉଚିତ ନୁହେଁ । ଏହା ଯୁକ୍ତି କରାଯାଇଛି ଯେ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ଭାବରେ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇନାହାଁନ୍ତି, ଯେପରି **କବିତା ସଲୁଙ୍କେ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ଏବଂ **ଶାଲିନୀ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ରେ କରାଯାଇଥିଲା । ତେଣୁ, ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପାରିତ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ (ଉପସ୍ଥାପନା ଅନୁଯାୟୀ) **କବିତା ସଲୁଙ୍କେ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ଏବଂ **ଶାଲିନୀ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ଆଧାରିତ ନୁହେଁ ।

୧୪. ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡପୀଠର ଅଭିଲେଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛୁ । ରିଟ ଆବେଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁମୋଦନ ନେବା ପାଇଁ ନିଆଯାଇଥିବା ପଦକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତୃତ ଭାବରେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲା । ଏହି ମାମଲାରେ ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବାକୁ ମନା କରିବା ବ୍ୟତୀତ ଜଣେ ପ୍ରତାରକଙ୍କୁ ସଂରକ୍ଷିତ ଆସନର ଲାଭ ଜାରି ରଖିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେବାର ପରିଣାମ ଗୁରୁତର ହେବ । ଏହା କେବଳ ରାଜ୍ୟ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ ନୁହେଁ, ବରଂ ସଂରକ୍ଷିତ ଆସନ ପାଇଁ ପ୍ରକୃତ ଆଶାୟୀଙ୍କ ପାଇଁ କ୍ଷତିକାରକ, ଯେଉଁମାନେ ବହିଷ୍କୃତ ହେବେ । ଆମର ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ମତ ହେଉଛି ଯେ ଏହି ମାମଲାର ତଥ୍ୟରେ ବିଳମ୍ବକୁ ଦୁଇଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଖଣ୍ଡପୀଠ କ୍ଷମା କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା ।

୧୫. ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ଥିବା ଏକ ପଦବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସହିତ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ । ସେ ଏକ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଆଧାରରେ ଏପରି କରିଥିଲେ । **ଭାଲସାମ୍ମା ପଲ୍** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ଏବଂ **ଅଞ୍ଜନ କୁମାର** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ତହସିଲଦାର ଦ୍ୱାରା ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ଅବୈଧ କରାଯାଇଛି ।

୧୬. **ଭାଲସାମ୍ମା ପଲ୍** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଏକ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଜାତିର ଥିଲେ କିନ୍ତୁ ଦାବି କରିଥିଲେ ଯେ ସେ ବିବାହ ଦ୍ୱାରା ସଂରକ୍ଷିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ସଦସ୍ୟା ହୋଇଛନ୍ତି । ସଂରକ୍ଷିତ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ଅଧ୍ୟାପକ ପଦବୀ ପାଇଁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଚୟନକୁ ଅନ୍ୟ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଆପତ୍ତି କରାଯାଇଥିଲା । ଦୁଇଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ବିଚାରପୀଠ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ ଜଣେ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତି ସଂରକ୍ଷିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ବିବାହ କରି ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୧୫ (୪) କିମ୍ବା ୧୬ (୪) ଅନୁଯାୟୀ ସଂରକ୍ଷଣ ଦାବି କରିବାକୁ ହକଦାର ହେବେ କି? ଏହି

ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଏକ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଜାତିର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ପୋଷ୍ୟ ଗ୍ରହଣ, ବିବାହ କିମ୍ବା ଧର୍ମ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ପଛୁଆ ଜାତିରେ ପ୍ରତିରୋପଣ କରାଯାଏ, ସେ ସଂରକ୍ଷଣ ପାଇବାକୁ ହକଦାର ହେବେ ନାହିଁ:

> ୩୪. [.....] ଜଣେ ପ୍ରାର୍ଥୀ ଯିଏ ଅଗ୍ରଗାମୀ ଜାତିରେ ଜନ୍ମ ନେଇ ସୁବିଧାଜନକ ଜୀବନର ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ ଏବଂ ସୁବିଧାଜନକ ଜୀବନର ଯାତ୍ରା କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ପୋଷ୍ୟଗ୍ରହଣ କିମ୍ବା ବିବାହ କିମ୍ବା ଧର୍ମ ପରିବର୍ତ୍ତନ ଦ୍ୱାରା ପଛୁଆ ଜାତିରେ ପ୍ରତିରୋପଣ ହୋଇଥିଲେ, ସେ ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୧୫(୪) ହେଉ ବା ୧୬(୪) ଅନୁଯାୟୀ ହେଉ ସଂରକ୍ଷଣର ଲାଭ ପାଇବାକୁ ଯୋଗ୍ୟ ହେବେ ନାହିଁ । ଏହି ବର୍ଗରେ ସ୍ୱେଚ୍ଛାକୃତ ଗତିବିଧି ଦ୍ୱାରା ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଆଦିର ମାନ୍ୟତା ଅଧିଗ୍ରହଣ ସମ୍ବିଧାନ ସହିତ ଅପରାଧମୂଳକ ପ୍ରତାରଣା କରିବ ଏବଂ ସମ୍ବିଧାନର ଧାରା ୧୫(୪) ଏବଂ ୧୬(୪) ଅନୁଯାୟୀ ଅନୁକୂଳ ସାମ୍ବିଧାନିକ ନୀତିକୁ ନିରାଶ କରିବ ।

୧୭. **ଅଞ୍ଜନ କୁମାର** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଥିଲା ଯେ ଜଣେ ଆଦିବାସୀ ପତ୍ନୀ ଏବଂ ଜଣେ ଅଣ-ଆଦିବାସୀ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିବାହରୁ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିବା ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତିର ମାନ୍ୟତା ଦାବି କରିବା କରିପାରିବେ କି? ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ କହିଥିଲେ ଯେ ଏପରି ବ୍ୟକ୍ତି ଆଦିବାସୀ ମାନ୍ୟତା ଦାବି କରିପାରିବେ ନାହିଁ, ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେମାନେ ଦର୍ଶାଇ ନାହାଁନ୍ତି ଯେ ସେମାନେ ସାମାଜିକ, ଅର୍ଥନୈତିକ ଏବଂ ଶିକ୍ଷାଗତ ଅକ୍ଷମତାର ଶିକାର ହୋଇଛନ୍ତି । ଏହି ଅଦାଲତ **ଭାଲସାମ୍ମା ପଲ୍** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ଙ୍କ ସମେତ ଅନେକ ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଉଲ୍ଲେଖ କରି କହିଥିଲେ ଯେ ଏକ ଜନଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପ୍ରଦାନ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ପୂର୍ବ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ସର୍ତ୍ତ ହେଉଛି ଯେ ଜଣେ ଯେଉଁ ସ୍ଥାନର ବାସିନ୍ଦା, ସେହି ସ୍ଥାନରୁ ଜଣେ ଅକ୍ଷମତାର ଶିକାର ହେବା ଆବଶ୍ୟକ ।

୧୮. ତହସିଲଦାର ତା ୧୬ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରିଖର ଆଦେଶରେ, ଅବଲୋକନ କରିଥିଲେ ଯେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଦାବି କରିନଥିଲେ ଯେ ସେ ତାଙ୍କ ବିବାହର ଫଳସ୍ୱରୂପ ଅକ୍ଷମତା କିମ୍ବା ଅସୁବିଧା ଭୋଗିଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ଅବୈଧ କରିବାରେ ତହସିଲଦାର ଠିକ୍ ଥିଲେ କାରଣ ସେ ଜନ୍ମରୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କର ବିବାହ ତାଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଜୀବନସାଥୀଙ୍କ ଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷଣର ଲାଭ ପାଇବାକୁ ହକଦାର କରିବ ନାହିଁ ।

୧୯. ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ **କବିତା ସଲୁଙ୍କେ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ଏବଂ **ଶାଲିନୀ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆଧାରରେ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦାବି କରିବାର ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି । ତେବେ ଏହି ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ **ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ନିଗମର ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ** ବନାମ **ଜଗଦୀଶ ବଳରାମ ବାହିରା**[5] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ତିନି ଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଏକ ବୃହତ ବିଚାରପୀଠ ଖାରଜ କରିଦେଇଛନ୍ତି ।

---

[5] (୨୦୧୭) ୮ ଏସ ସି ସି ୬୭୦

୨୦. **ଶାଲିନୀ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ବିଚାରପୀଠ **କବିତା ସଲୁଙ୍କେ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ)ମାମଲା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କର ଜାତିଗତ ଦାବି ଅବୈଧ ହୋଇଛି, ସେମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କିମ୍ବା ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିବା ପାଇଁ ଅସତ୍ୟ ଅଭିପ୍ରାୟର ଏକ ପରୀକ୍ଷା ଉପସ୍ଥାପନ କରିଥିଲେ । **ଶାଲିନୀ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସେହି ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯାହାର ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଅବୈଧ ବୋଲି ଜଣାପଡିଛି କାରଣ ସେମାନେ ଜାଣିଶୁଣି ସେମାନଙ୍କ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ମିଥ୍ୟା କରିନାହାଁନ୍ତି ।

୨୧. **ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ନିଗମ**(ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ର **ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ** ମାମଲାରେ, ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ସମ୍ମୁଖରେ ଥିବା ପ୍ରସଙ୍ଗଟି ଥିଲା, ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତିମାନେ ସଂରକ୍ଷିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ନ ହୋଇଥିବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେମାନଙ୍କୁ ସଂରକ୍ଷଣ ପ୍ରଦାନ କରାଯିବା ଉଚିତ କି ନୁହେଁ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ **କବିତା ସଲୁଙ୍କେ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ଏବଂ **ଶାଲିନୀ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ)ଙ୍କୁ ଏହି ଆଧାରରେ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲେ ଯେ ଅସତ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟକୁ ନିହିତ କରିବା ଆଇନର ସ୍ୱଷ୍ଟ ବ୍ୟବସ୍ଥାର ବିପରୀତ ହେବ । ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ରାୟ ଶୁଣାଇଛନ୍ତି :

> ୫୫. [.....] ଜଣେ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କେବଳ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକ ହୋଇପାରେ ଯଦି ଏକ ଅପରାଧ ପାଇଁ ଅପରାଧିକ / ଫୌଜଦାରୀ ମକଦ୍ଦମା ହୁଏ । ତେବେ, ଏକ ମିଥ୍ୟା ଜାତି ଦାବି ଆଧାରରେ ଉପାର୍ଜିତ ଲାଭ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବାର ଏକ ନାଗରିକ ପରିଣାମ ପ୍ରସଙ୍ଗରେ ଥିବାବେଳେ, ଏହା ଏକ ଅସତ୍ୟ ଅଭିପ୍ରାୟର ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ନିହିତ କରିବା ପାଇଁ ଆଇନଗତ ଅଭିପ୍ରାୟର ବିପରୀତ ହେବ । ଏହିପରି ଏକ ଆବଶ୍ୟକତାକୁ ଆମଦାନୀ କରିବାରେ, ଦୁଇଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ବିଚାରପୀଠ *ଶାଲିନୀ [ଶାଲିନୀ ବନାମ ନୂତନ ଇଂରାଜୀ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସଂଘ,* (୨୦୧୩) *୧୬* ଏସ ସି ସି *୫୨୬* : (୨୦୧୪) ୩ ଏସ ସି ସି (ଏଲ ଆଣ୍ଡ ଏସ) *୨୬୫*] ମାମଲାରେ, ଅତି ସମ୍ମାନ ସହକାରେ, ତ୍ରୁଟି କରିଛନ୍ତି । *ଶାଲିନୀ [ଶାଲିନୀ ବନାମ ନୂତନ ଇଂରାଜୀ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସଂଘ,* (୨୦୧୩) *୧୬* ଏସ ସି ସି *୫୨୬* : (୨୦୧୪) ୩ ଏସ ସି ସି (ଏଲ ଆଣ୍ଡ ଏସ) *୨୬୫*] ତେଣୁ ମାମଲାର ରାୟ, ସଠିକ ନୀତି ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରି ହୋଇନାହିଁ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯିବା ଉଚିତ । ବାସ୍ତବରେ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ପାଇଁ ଜଣେ ଦରଖାସ୍ତକାରୀଙ୍କ ମାନସିକ ପ୍ରକ୍ରିୟାକୁ ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବା ଏକ ଅସମ୍ଭବ ବୋଝ ପକାଇବ । [.....]

ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟ ଆହୁରି ମଧ୍ୟ କହିଛନ୍ତି ଯେ ଏହି ପଦବୀ ପାଇଁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ସୁରକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରିବା ସୁଶାସନ ଉପରେ କ୍ଷତିକାରକ ପ୍ରଭାବ ପକାଇଥାଏ କାରଣ ଏହା: (i) ଜଣେ ଯୋଗ୍ୟତାହୀନ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଏକ ଦୁର୍ଲଭ ସାର୍ବଜନୀନ ସମ୍ବଳ (ସାର୍ବଜନୀନ ନିଯୁକ୍ତି) ହାସଲ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦେଇଥାଏ; (ii) ଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ଅଧିକାରକୁ ଉଲ୍ଲଂଘନ କରେ; ଏବଂ (iii) ଜଣେ ଅଯୋଗ୍ୟ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଅଯଥା ଲାଭ ପ୍ରଦାନ କରି ବେଆଇନତାକୁ ସ୍ଥାୟୀ କରିଥାଏ ।

୨୨. ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ଏକ ପଦବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ ଯାହା ପାଇଁ ସେ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲେ । ଏହାର ପ୍ରଭାବ ହେଉଛି ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ସ୍ଥାନଚ୍ୟୁତ କରିବା, ଯିଏ ଅନ୍ୟଥା ଏହି ପଦବୀ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତେ । ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ତଦନ୍ତ ଡାକିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆଚରଣରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ଦେଖିବାକୁ ମିଳିବ ନାହିଁ । ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳାଫଳ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ । ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହାକୁ ଅନୁପଯୁକ୍ତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଜାତି ଦାବି କରିବା ଜାଲିଆତି ଥିଲା କି ନାହିଁ କିମ୍ବା ନିର୍ବିଶେଷରେ ,ବିଚାରକୁ ନ ନେଇ ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ଏକ ସଂରକ୍ଷିତ ପଦବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ନିଯୁକ୍ତି ହାସଲ କରିବା ପାଇଁ ସେ ଯେଉଁ ଲାଭ ପାଇଥିଲେ ତାହା ଜାତି ଦାବି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବା ପରେ ଫେରାଇ ନେବାକୁ ପଡିବ ।

୨୩. ରାୟର ସ୍ପଷ୍ଟ ନୀତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଯାହା **ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ନିଗମ** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ରାୟରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରାଯାଇଛି, ଆମର ମତ ହେଉଛି ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ପୁନର୍ବାର ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦାବିର ପୁନର୍ବିଚାର ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜାରି କରିବାରେ ତ୍ରୁଟି କରିଥିଲେ ।

୨୪. ତଥାପି, ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆମେ ଆଦେଶ ତଥା ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛୁ ଯେ ସେ ପ୍ରକୃତରେ ଯେଉଁ ଅବଧି ପାଇଁ କାମ କରିଛନ୍ତି ସେହି ଅବଧି ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବେତନର ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଠାରୁ କୌଣସି ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରାଯିବ ନାହିଁ ।

୨୫. ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡିକ ସହିତ ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣର ବିଷୟ ସହିତ, ଆମେ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଉଛୁ ଏବଂ ୩୦ ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୯ ରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଛୁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ରାୟ ମଧ୍ୟ ରଦ୍ଦ ହେବ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ରିଟ ପିଟିସନ ଖାରଜ ହେବ ।

୨୬. ବିଚାରାଧୀନ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସମାପ୍ତ କରିଦିଆଯିବ ।

ଆଦେଶ

୧. ଅନୁମତି ପ୍ରଦାନ କରାଗଲା ।

୨. ଓଡ଼ିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇ ଜଣ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଏକ ଖଣ୍ଡପୀଠଙ୍କ ତା ୩୦ ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୯ ରିଖର ରାୟରୁ ଏହି ଆବେଦନଟି ଉତ୍ପନ୍ନ ।

୩. ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ବର୍ଗର ମହିଳାଙ୍କ ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ପଦବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ କନିଷ୍ଠ ସହାୟକ ଭାବରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସେବାରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିଲେ । ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ବୋଲି ତାଙ୍କ ଆବେଦନକୁ

ସମର୍ଥନ କରି, ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏକ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଦାଖଲ କରିଥିଲେ ଯାହା ଭୁବନେଶ୍ୱରର ତହସିଲଦାରଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା । ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ୫ ଜାନୁୟାରୀ ୧୯୯୬ ରେ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

୪. ଏକ ବିବିଧ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା ୭/୧୯୯୬ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା ଯେଉଁଥିରେ ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି, "ଦେୱାର" ର ଅଟନ୍ତି ।

୫. ଆବେଦନକାରୀ ୨ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରେ, ଉପ-ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଖୋର୍ଦ୍ଧା (ଚତୁର୍ଥ ପ୍ରତିବାଦୀ) ଙ୍କୁ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରର ସତ୍ୟତା ଅନୁସନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଅନୁରୋଧ କରିଥିଲେ କାରଣ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀର ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଏବଂ ଅସ୍ଥାୟୀ ମାର୍କସିଟ୍ ଏବଂ ଦ୍ୱାଦଶ ଶ୍ରେଣୀ ପରୀକ୍ଷା ପ୍ରକାଶ କରେ ଯେ ସେ ଜଣେ *ବ୍ରାହ୍ମଣ* ଥିଲେ ।

୬. ତହସିଲଦାର ରାଜସ୍ୱ ବିବିଧ ମାମଲା ସଂଖ୍ୟା ୪୭ / ୨୦୧୧ ପଞ୍ଜୀକୃତ କରିବା ପରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରିଥିଲେ ।

୭. ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ତା ୧୬ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରିଖର ତାଙ୍କ ଉତ୍ତରରେ କହିଥିଲେ ଯେ ସେ ଏକ *ବ୍ରାହ୍ମଣ* ପରିବାରରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ୨୧ ଜୁଲାଇ ୧୯୯୩ ରେ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ବିବାହ ପରେ ସେ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ମାନ୍ୟତା ହାସଲ କରିଥିବା ଦାବି କରିଥିଲେ ।

୮. ତହସିଲଦାର ୧୬ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରେ ଓଡ଼ିଶା ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର (ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ପାଇଁ) ନିୟମାବଳୀ, ୧୯୮୦ ର ନିୟମ ୮(୨) ଅନୁଯାୟୀ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀର ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ରଦ୍ଦ କରିବା ପାଇଁ ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ । ***ଭାଲସାମ୍ମା ପଲ୍ ବନାମ କୋଚିନ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ***[6] ଏବଂ ***ଅଞ୍ଜନ କୁମାର ବନାମ ଭାରତ ସଂଘ***[7] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭରଶୀଳ ହୋଇ, ତହସିଲଦାର ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଉପସ୍ଥାପନାକୁ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ କରିଥିଲେ ଯେ ବିବାହର ଫଳସ୍ୱରୂପ, ସେ ଏକ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ସଦସ୍ୟା ହୋଇଥିଲେ । ତହସିଲଦାର କେନ୍ଦ୍ର ସ୍ୱରାଷ୍ଟ୍ର ମନ୍ତ୍ରଣାଳୟର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ନିର୍ଭର କରିଥିଲେ ଯେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ଯିଏ ଜନ୍ମରୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି କିମ୍ବା ଅନୁସୂଚିତ ଜନଜାତି ନୁହଁନ୍ତି, ସେ ସଂରକ୍ଷିତ ସମ୍ପ୍ରଦାୟର ବୋଲି ବିବେଚିତ ହେବେ ନାହିଁ ।

୯. ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ ହେବା ପରେ, ଆବେଦନକାରୀ ଓଡ଼ିଶା ସରକାରୀ ସେବା (ବର୍ଗୀକରଣ, ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଏବଂ ଆବେଦନ) ନିୟମାବଳୀ, ୧୯୬୨ ଅନୁଯାୟୀ ଅଭିଯୋଗ ପତ୍ର ଜାରି କରି ୨୬ ଅଗଷ୍ଟ ୨୦୧୧ ରେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ବିରୋଧରେ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କାର୍ଯ୍ୟାନୁଷ୍ଠାନ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ତଦନ୍ତରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ଅନୁମତି ଦିଆଯାଇଥିଲା ।

---

[6] (୧୯୯୬) ୩ ଏସ ସି ସି ୫୪୫

[7] (୨୦୦୬) ୩ ଏସ ସି ସି ୨୫୭

୧୦. ତଦନ୍ତ ଅଧିକାରୀ ତାଙ୍କର ତା ୧୩ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୧୨ ରିଖ ବିବରଣ ଦାଖଲ କରିଥିଲେ, ଯାହାର ଏକ ନକଲ ଅନୁସନ୍ଧାନର ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ଉପରେ ତାଙ୍କର ନିବେଦନପତ୍ର ଦାଖଲର ସୁଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରି ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇଥିଲା ।

୧୧. ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରିବାକୁ ଏବଂ ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳାଫଳ ଉପରେ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ଦରମା ଆଦାୟ କରିବାକୁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଇଥିଲେ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀକୁ କାରଣ ଦର୍ଶାଅ ନୋଟିସ୍ ଜାରି କରାଯାଇଥିଲା ।

୧୨. ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ତାଙ୍କ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦ କରି ଦିଆଯାଇଥିବା ଆଦେଶକୁ ବିରୋଧ କରି ଜିଲ୍ଲାପାଳ, ଖୋର୍ଦ୍ଧାଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ଆପତ୍ତି ଆଣିଥିଲେ ।

୧୩. ଇତି ମଧ୍ୟରେ, ୧୩ ମାର୍ଚ୍ଚ ୨୦୧୨ ରେ, ଆବେଦନକାରୀ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କୁ ଚାକିରିରୁ ବରଖାସ୍ତ କରି ଏକ ଆଦେଶ ପାରିତ କରିଥିଲେ ।

୧୪. ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଭାରତୀୟ ସମ୍ବିଧାନର ଅନୁଚ୍ଛେଦ ୨୨୬ ଅନୁଯାୟୀ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟରେ ତାଙ୍କ ବରଖାସ୍ତକୁ ଆପତ୍ତି କରିଥିଲେ ।

୧୫. ଜଣେ ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ତା ୨୫ ଜାନୁୟାରୀ ୨୦୧୮ ରିଖ ରାୟ ଦ୍ୱାରା, ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ରଦ୍ଦକୁ ସମର୍ଥନ କରିଥିଲେ, କିନ୍ତୁ, ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ବିଷୟ ମଧ୍ୟରେ, ***କବିତା ସଲୁଙ୍କେ ବନାମ ମହାରାଷ୍ଟ୍ର ରାଜ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ***[8] ***ଏବଂ ଶାଳିନୀ ବନାମ ନୂତନ ଇଂରାଜୀ ଉଚ୍ଚ ବିଦ୍ୟାଳୟ ସଂଘ ଏବଂ ଅନ୍ୟମାନେ***[9] ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଉପରେ ନିର୍ଭର କରି ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପଦବୀରେ ରହିବା ଉପରେ ବିଚାର କରିବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଥିଲେ । ତେବେ, ସେ ଯାହା ହେଉ, ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି ଯେ ଯଦି ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀକୁ ପୁନଃସ୍ଥାପିତ କରାଯାଏ, ତେବେ ସେ ଭବିଷ୍ୟତରେ କୌଣସି ପଦୋନ୍ନତି ଏବଂ ଲାଭ ପାଇବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେବେ ।

୧୬. ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଆଦେଶ ବିରୁଦ୍ଧରେ ୫୬୪ ଦିନର ବିଳମ୍ବରେ ଏକ ରିଟ ଆବେଦନ ଦାଖଲ କରାଯାଇଥିଲା । ଦୁଇ ଜଣିଆ ଖଣ୍ଡପୀଠ ତା ୩୦ ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୯ ରେ ଏହାର ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଦ୍ୱାରା ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବାକୁ ମନା କରିଦେଇଥିଲା ଏବଂ ଫଳସ୍ୱରୂପ ରିଟ ଆବେଦନକୁ ଖାରଜ କରିଦେଇଥିଲା ।

୧୭. ବିଳମ୍ବକୁ କ୍ଷମା କରିବା ପାଇଁ ଖଣ୍ଡପୀଠର ଅଭିଲେଖରେ ରଖାଯାଇଥିବା କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ଆମେ ଅନୁଧ୍ୟାନ କରିଛୁ । ରିଟ ଆବେଦନ ପ୍ରକ୍ରିୟାକରଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅନୁମୋଦନ ନେବା ପାଇଁ ନିଆଯାଇଥିବା

---

[8] (୨୦୧୨) ୮ ଏସ ସି ସି ୪୩୦

[9] (୨୦୧୩) ୧୬ ଏସ ସି ସି ୬୭୦

ପଦକ୍ଷେପ ବିଷୟରେ ରାଜ୍ୟ ବିସ୍ତୃତ ଭାବେ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିଥିଲା । ଆମର ବିଚାରଯୋଗ୍ୟ ମତ ହେଉଛି ଯେ ଏହି ମାମଲାର ତଥ୍ୟରେ ବିଳମ୍ବକୁ ଖଣ୍ଡପୀଠ କ୍ଷମା କରିବା ଉଚିତ ଥିଲା ।

୧୮. ଗୁଣବତ୍ତା ଦୃଷ୍ଟିରୁ, ଏହା ସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ଥିବା ଏକ ପଦବୀ ବିରୁଦ୍ଧରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ସହିତ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ । ସେ ଏକ ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଆଧାରରେ ଏପରି କରିଥିଲେ । ଜାତି ପ୍ରମାଣପତ୍ରକୁ ଠିକ୍ ଭାବରେ ଏହି ଆଧାରରେ ଅବୈଧ କରାଯାଇଛି ଯେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଜନ୍ମରୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ନୁହଁନ୍ତି ଏବଂ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ସହ ତାଙ୍କର ବିବାହ ତାଙ୍କୁ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତିର ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପାଇଁ ଥିବା ସଂରକ୍ଷଣର ଲାଭ ପାଇବାକୁ ହକଦାର କରିବ ନାହିଁ । ଏହି ଦିଗଟି ***ଭାଲସାମ୍ମା ପଲ୍*** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ଏବଂ ***ଅଞ୍ଜନ କୁମାର*** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ) ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ନିଷ୍ପତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସମାଧାନ ହୋଇଛି । ତେବେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, ଉପରୋକ୍ତ ***କବିତା ସଲୁଙ୍କେ*** ଏବଂ ***ଶାଲିନୀ*** ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତି ଆଧାରରେ ପୁନଃସ୍ଥାପନ ପାଇଁ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କ ଦାବିକୁ ପୁନର୍ବିଚାର କରିବାକୁ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଥିଲେ । ***ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ତଥା ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ନିଗମ ବନାମ ଜଗଦୀଶ ବଳରାମ ବହିରା***[10] ମାମଲାରେ ଏହି ଦୁଇଟି ନିଷ୍ପତ୍ତିକୁ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟର ତିନି ଜଣିଆ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ଏକ ବୃହତ ବିଚାରପୀଠ ଦ୍ୱାରା ଅଗ୍ରାହ୍ୟ କରାଯାଇଛି ।

୧୯. ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଅନୁସୂଚିତ ଜାତି ପାଇଁ ସଂରକ୍ଷିତ ଥିବା ଏକ ପଦବୀରେ ନିଯୁକ୍ତି ପାଇଥିଲେ ଯାହା ପାଇଁ ସେ ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଯୋଗ୍ୟ ନଥିଲେ । ଏହାର ପରିଣାମସ୍ୱରୂପ ଜଣେ ପ୍ରକୃତ ପ୍ରାର୍ଥୀଙ୍କୁ ସ୍ଥାନଚ୍ୟୁତ କରିବା, ଯିଏ ଅନ୍ୟଥା ଏହି ପଦବୀ ପାଇଁ ଯୋଗ୍ୟ ହୋଇଥାନ୍ତେ । ଏକ ଶୃଙ୍ଖଳାଗତ ତଦନ୍ତ ଡାକିବା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆବେଦନକାରୀଙ୍କ ଆଚରଣରେ କୌଣସି ତ୍ରୁଟି ମିଳିପାରିବ ନାହିଁ । ଅନୁସନ୍ଧାନର ଫଳାଫଳ ଅପ୍ରତ୍ୟାଶିତ । ଯେଉଁ ଦଣ୍ଡାଦେଶ ଲାଗୁ କରାଯାଇଥିଲା, ତାହାକୁ ଅସଙ୍ଗତ ବୋଲି ବିବେଚନା କରାଯାଇ ପାରିବ ନାହିଁ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀର ଜାତି ଦାବି କରିବା ଜାଲିଆତି ଥିଲା କି ନାହିଁ ତାହା ନିର୍ବିଶେଷରେ, ବିଚାରକୁ ନ ନେଇ କିମ୍ବା ଅନ୍ୟଥା, ଏହା ସୁସ୍ପଷ୍ଟ ଯେ ସଂରକ୍ଷିତ ପଦବୀରୁ ସେ ଯାହା ଲାଭ ପାଇଥିଲେ, ତାହାକୁ ଥରେ ଜାତି ଦାବି ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହେବା ପରେ ରଦ୍ଦ କରିବାକୁ ହିଁ ପଡ଼ିବ ।

୨୦. ***ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ଏବଂ ପରିଚାଳନା ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ, ଭାରତୀୟ ଖାଦ୍ୟ ନିଗମ*** (ପୂର୍ବୋକ୍ତ), ମାମଲାରେ ଏହି ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ରାୟରେ ସ୍ଥିର କରାଯାଇଥିବା ଆଇନର ସ୍ପଷ୍ଟ ନୀତିକୁ ଦୃଷ୍ଟିରେ ରଖି ଆମ୍ଭର ମତ ଏହିକି ଯେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟର ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶ ପୁନର୍ବିଚାର ପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଜାରି କରିବାରେ ତ୍ରୁଟି କରିଥିଲେ ।

୨୧. ତଥାପି, ମାମଲାର ତଥ୍ୟ ଏବଂ ପରିସ୍ଥିତିରେ, ଆମ୍ଭେ ଆଦେଶ ଏବଂ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଉଛୁ ଯେ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀଙ୍କଠାରୁ ପ୍ରକୃତରେ କାମ କରିଥିବା ଅବଧି ପାଇଁ ତାଙ୍କୁ ଦିଆଯାଇଥିବା ବେତନର କୌଣସି ପୁନରୁଦ୍ଧାର କରାଯିବ ନାହିଁ ।

---

[10] (୨୦୧୭) ୮ ଏସ ସି ସି ୬୭୦

୨୨. ଉପରୋକ୍ତ କାରଣଗୁଡିକ ସହିତ ଏବଂ ଉପରୋକ୍ତ ସ୍ପଷ୍ଟୀକରଣର ବିଷୟ ସହିତ, ଆମେ ଆବେଦନକୁ ଅନୁମତି ଦେଉଛୁ ଏବଂ ୩୦ ଅକ୍ଟୋବର ୨୦୧୯ ରେ ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟଙ୍କ ଆକ୍ଷେପିତ ରାୟ ଏବଂ ଆଦେଶକୁ ରଦ୍ଦ କରିଛୁ । ଫଳସ୍ୱରୂପ, ଏକକ ନ୍ୟାୟାଧୀଶଙ୍କ ରାୟ ମଧ୍ୟ ରଦ୍ଦ ହୋଇଯିବ ଏବଂ ପ୍ରଥମ ପ୍ରତିବାଦୀ ଦ୍ୱାରା ସ୍ଥାପିତ ରିଟ ପିଟିସନ ଖାରଜ ହେବ ।

୨୩ . ବିଚାରାଧୀନ ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକ, ଯଦି କିଛି ଥାଏ, ତେବେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ସମାପ୍ତ କରାଯାଉଛି ।

ଅସ୍ୱୀକରଣ

"ଉପଭାଷାରେ ଅନୁବାଦିତ ରାୟ କେବଳ ମୋକଦ୍ଦମାରେ ପକ୍ଷଭୁକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କର ସୀମିତ ବ୍ୟବହାର ଏବଂ ତାଙ୍କ ଆଞ୍ଚଳିକ ଭାଷାରେ ବୋଧଗମ୍ୟ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଏବଂ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଏହା ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇନପାରେ । ସମସ୍ତ ବ୍ୟବହାରିକ ଏବଂ ସରକାରୀ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ରାୟର ଇଂରାଜୀ ସଂସ୍କରଣଟି ପ୍ରାମାଣିକ ବିବେଚିତ ହେବ ଏବଂ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟାନ୍ୱୟନ ଏବଂ ନିଷ୍ପାଦନ ନିମନ୍ତେ ଏହା ଉପଯୁକ୍ତ ବିବେଚିତ ହେବ ।"

ଅନୁବାଦିକା : ଶ୍ରୀମତୀ ଜୟା ମୁଖାର୍ଜୀ,
ଓଡିଶା ଉଚ୍ଚ ନ୍ୟାୟାଳୟ, କଟକ